

TÖNU PEETS
reumatologian erikoislääkäri
HUS

Apotti on yhä painajainen

Puutteista on eettisesti ja kollegiaalisesti väärin vaieta.

Uudellemaalle valittu potilastietojärjestelmä Apotti on ennennäkemättömän kömpelö.

Intuiivisuus puuttuu. Monien nappuloiden ja symbolien tarkoitusta on mahdoton keksiä ilman koulutusta. Näkymä on erilainen joka ikisessä tehtävässä, ja kaiken huippuna tekstin käsittely vaatii ohjelmointikielen osaamista.

Yksinkertaisista toiminnoista on tullut raketitiedettä tuhansine ohjesivuineen ja miljoonine vinkeineen.

Juuri mikään mukaan ei ole johdonmukaista. Lääkeosio ja määräykset ovat painajaisia. Jos haluaa tilata verinäytteen ulosteesta, Apotti saattaa tarjota röntgenkuvat kaularangasta. Tutkimusten ja toimenpiteiden lajittelu ontuu.

seen työhön. Abstraktit päämäärät ovat piilottaneet käytännön tarpeet alleen, joten käyttömukavuus on laiminlyöty. Terveystieteiden käytännön mukavuus on kuitenkin ohjelmiston perusvaatimus, *conditio sine qua non*.

2. Apotti perustuu rationalistiseen maailmankuvaan. Todellisuuden pitää siinä lähestyä täydellistä mallia. Kaiken pitää olla ensin Apottissa toteutuakseen elämässä. Ei saa olla käyntisyitä, reseptiä eikä mitään muuta, jota Apotti etukäteen ei tiedä. Tuloksena on megalomaniainen perfektionismi, jonka vaatimuksia lääkäri ei taida päivän päätteeksi täyttää.

Filosofi Immanuel Kant opetti, että ihmisen pitää olla tarkoitusperä, ei väline.

Terveystieteiden käytännön mukavuus on kuitenkin ohjelmiston perusvaatimus, *conditio sine qua non*.

2. Apotti perustuu rationalistiseen maailmankuvaan. Todellisuuden pitää siinä lähestyä täydellistä mallia. Kaiken pitää olla ensin Apottissa toteutuakseen elämässä. Ei saa olla käyntisyitä, reseptiä eikä mitään muuta, jota Apotti etukäteen ei tiedä. Tuloksena on megalomaniainen perfektionismi, jonka vaatimuksia lääkäri ei taida päivän päätteeksi täyttää.

Filosofi Immanuel Kant opetti, että ihmisen pitää olla tarkoitusperä, ei väline.

Terveystieteiden käytännön mukavuus on kuitenkin ohjelmiston perusvaatimus, *conditio sine qua non*.

3. Rationalismista juontuu robottimaisuus, muun muassa vaatimus kirjata rakenteisesti. Potilaan tiedot pirstaloituvat lukemattomiin kenttiin sekä sivuihin, ja niitä on mahdoton hahmottaa yhdellä silmäyksellä.

3. Rationalismista juontuu robottimaisuus, muun muassa vaatimus kirjata rakenteisesti. Potilaan tiedot pirstaloituvat lukemattomiin kenttiin sekä sivuihin, ja niitä on mahdoton hahmottaa yhdellä silmäyksellä.

Perinteinen teksti on viestintään hyvä keksintö, eikä siitä pitäisi luopua. Parasta on tavalinen diskursiivinen teksti, joka kulkee lauseesta toiseen. Siihen voi lisätä kommentteja ja yksityiskohtia, ja sitä on helppo kopioida järjestelmän ulkopuolelle (jos potilas esimerkiksi muuttaa).

Olen ihmetelty, miksi kollegat eivät ole nostaneet myrskyä Apottia vastaan.

Tehtävien lajittelu on mosaiikkimaista kuin lastenpelissä. Lääketieteelliset tehtävät koostuvat kuitenkin useista yksityiskohdista, ja ohjelmiston on suotavaa näyttää niitä käyttömukavuuden vuoksi hierarkkisesti.

Toiminnot jäävät kesken

Kilpailevaan järjestelmään Uranukseen pääsin sisään kolmessa päivässä ilman suurempaa koulutusta. Uranuksen kanssa tein töitä vuosikautia hyväntuulisena kuin piirroselokuvassa.

Apotti-koulutusta olen käynyt pari viikkoa ja järjestelmän kanssa olen sinnitellyt yli vuoden.

Jos tulee poikkeama rutiineihin, työ ei suju. Napit eivät löydy, ja toiminnot jäävät kesken. Tunnelma on kuin ikävässä melodraamassa.

Tähän lienee viisi syytä.

1. HUS on paisunut liian suureksi ja sen johto on menettänyt kosketuksen jokapäiväi-

SIDONNAISUUDET
Ei sidonnaisuuksia

4. Terveydenhuollossa liikkuu paljon rahaa, ja it-firmit haluavat siitä mahdollisimman suuren osan. Mitä täydellisempi (lue: monimutkaisempi) ohjelmisto, mitä vähemmän intuitiivisuutta, mitä enemmän koulutuksia ja ohjeistuksia, sitä suurempi riippuvuus it-firmasta ja sitä enemmän sille tuottoa.

Terveydenhuollossa toisen ihmisen läheisyys ammattilaisena on korvaamaton. Kalliin ja epäkäytännöllisen ohjelmiston sijasta pitää satsata terveydenhuollon ammattilaisiin.

5. Vaikuttaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon nitominen samaan tietoratkaisuun on tuottanut hankalia haasteita. Tämä pakottaa kysymään, onko liitto järkevä, jos Apotti tekee — kuten väitetään — sen ensimmäisenä järjestelmänä maailmassa. Potilastietojärjestelmän käyttömukavuutta ja käytännöllisyyttä ei voi uhrata muille arvoille.

Vain johto kehuu

Olen ihmetellyt, miksi kollegat eivät ole nostaneet myrskyä Apottia vastaan. Ainoa, jonka olen kuullut sitä kehuvan, on HUS:n johto.

Yksi selitys on Suomessa vallitseva pohjoismainen ja rationalistinen sosiaalidemokratia. Sen kasvatit ovat tottuneet noudattamaan ohjeita ja olemaan tehtävissään tarkkoja. Ihmiset ovat tottuneet Järjestelmän hallintaan, olkoon se vaikka Apotti.

Ammattilaisten laajempi sosiaalipsykologinen asenne on siksi Apotin kaltaiselle superjärjestelmälle suotuisa.

Apotista puhuttaessa mainitaan toistuvasti kunnianhimo. Kantin mukaan kunnian tavoittelu on sosiaalinen intohimo. Politiikassa, eritoten monarkioissa, diktatuureissa ja populistisissa, tavoitellaan kunniaa kaikin keinoin.

Demokratioiden ja terveydenhuollon päämäärä ei ole kunnia vaan yleiset hyödykkeet. Näiden tavoittelun edellytyksiä Apotti ei kunnolla täytä, vaikka kiistämättä on sillä hyviäkin puolia.

Puhukoon niistä joku muu. ●

Näkökulma-palstalla julkaistavien kirjoitusten enimmäispituus on 5 000 merkkiä. Toimitus lyhentää kirjoituksia tarvittaessa. Palstalle tarkoitetut kirjoitukset lähetetään osoitteeseen laakarilehti@laakarilehti.fi